

František Gašparík

(1908-1973)

trenčiansky skaut

Narodený 2. septembra 1908 v Skačanoch.

Zomrel 15. decembra 1973 v Trenčíne.

Hrob na všeobecnom cintoríne v Trenčíne.

Stolár. Turista, lyžiar, vodák.

Skaut od r. 1919, radca, vodca oddielu, zborový vodca, okresný vodca v Trenčíne.

Narodil sa ako tretí syn v rodine stolára Gustava Gašparíka, ktorý mal od r. 1907 stolársku dielňu v Skačanoch. Rodina okolo r. 1914 prišla do Trenčína a otvorili si tu stolársku dielňu na Palackého ulici. V nej sa František u otca vyučil stolárom od r. 1923. Od r. 1926 pokračoval na priemyselnej škole, odbor stolárstvo. Po skončení školy narukoval na povinnú základnú vojenskú službu k leteckému pluku v Piešťanoch a Nitre. Po jej ukončení v apríli 1930 sa zamestnal u drevoobchodníkov ako lesný manipulant, potom v otcovej stolárskej dielni. Po otcovej smrti dielňu na základe matkinho vdovského práva viedol od r. 1937 do r. 1940. V roku 1938 bol povolaný v obidvoch mobilizáciách do hlásnej služby. Vidiac narastajúcu všeobecnú neistotu, postupne dielňu likvidoval a prešiel do zamestnaneckého pomeru. Pracoval ako manipulant na pile, manipulant v lese, nákupca nábytku, nákupca dreva.

Od r. 1941 (1942) mal v Prešove obchod drevom, pílu a výrobu parkiet. Bol to pôvodne židovský podnik. František Gašparík tu úspešne skrýval pred hroziacou deportáciou trenčianskeho skauta Juraja Hirschfelda, ktorému syn trenčianskeho lekárniky Juraj Červenka dal svoje doklady (a teda aj meno), aby ho zachránil. Po nastolení nového režimu, aj keď to už nebolo nutné, si z vďaky naďalej ponechal osvojené meno. Bol to neskorší epidemiológ prof. MUDr. Juraj Červenka, známy a úspešný aj v medzinárodnom merítke, po vojne pôsobil aj v zahraničí. [9, 8, 7]

Prešovský podnik Františkovi Gašparíkovi zhorel pri prechode frontu v r. 1945.

V r. 1945 - 1946 bol nákupcom dreva u veľkoobchodníka Arnošta Kircza v Košiciach, po jeho likvidácii bol od februára 1947 do 1949 vedúci manipulácie lesnej a neskôr píliarskej činnosti u veľkoobchodníka drevom Ladislava Varjú v Trenčíne, na pracoviskách v Trenčíne, Nemšovej, na Vlára.

Toto zamestnanie sa ukončilo znárodnením zamestávateľa v r. 1949 a neskôr jeho likvidáciou.

Oženil sa, s rodinou žili v strede mesta, narodili sa mu dve dcéry a syn.

Od r. 1949 z poverenia Odboru Klubu Slovenských turistov a lyžiarov viedol výstavbu chaty na Inovci (chatu zapálilo nemecké vojsko v decembri 1944), tiež trenčianskej (tzv. "mestskej") lodenice a štadióna na Sihoti v Trenčíne až do marca 1954, kedy bola výstavba štadiónu zastavená kvôli nedostatku peňazí. Tým sa ukončilo jeho zhruba päťročné zamestnanie v

telovýchovných jednotách (po KSTL to boli T.J. Sokol Trenčín, T.J.Sokol-Omnia Trenčín, T.J.Spartak Trenčín).

Od apríla 1954 pracoval v Hornosrnianskej cementárni ako vedúci dopravy cestnej i železničnej, od 1956 aj spracovania šrotu (okrem cementárne aj z vápenky v . Meste n. V.). V r. 1967 sa zamestnal ako dopravný referent v Leteckých opravovniach v Trenčíne (LOT). Tu pracoval až do nástupu do dôchodku v r. 1969. Potom ešte pracoval niekoľko rokov ako brigádnik vždy niekoľko mesiacov v roku.

Na pozadí detských hier, popri plnení školských povinností, sa uňho vyvinul vzťah k športu a skautingu. Ako 12 ročný bol od ich založenia u futbalistov - "benjaminov" Trenčianskeho telovýchovného spolku (TTS), ako aktívny hráč futbalu v r. 1922 - 1938. Neskôr, najmä v obdobiach keď bol skauting úradne zrušený, bol vodákom kanoistom, lyžiarom a turistom, v týchto športových odvetviach bol nielen športovcom, ale stal sa aj pretekárom, cvičiteľom, rozhodcom a funkcionárom. Obdobne sa dobovým zmenám prispôsobili viacerí trenčianski skauti, každý ako v tej dobe najlepšie vedel a mohol, spomeňme aspoň Zoarda Ripku a Runciho Masaryka, tiež známy trenčiansky oddiel vodných skautov, z ktorých siedmi sa pokúsili o emigráciu, jedného v Rakúsku zastrelili, ostatných väznili v Jáchymove.

**Činovníci trenčianskeho skautského zboru, 4. jún 1923, výrez:
vľavo hore František Gašparík, vpravo dole Josef Horký.
ReFoto + mod. Uzlík, 52. O.S. TN, 1988-2015**

František Gašparík sa skautom stal vo veku 12 rokov, teda v r. 1919 v Trenčíne, to bol už česko-slovenský Svojsíkov skauting. Z jeho stručne písaných spomienkových poznámok z r. 1968 vidíme, že ho celoživotne uchvátila skautská myšlienka a život v prírode - v styku s ňou pracoval takmer celý život. Absolvoval celú skautskú cestu od nováčka, cez skauta, podradcu, radcu družiny aj oddielu, vodcu oddielu, zborový vodca, okresný vodca - to všetko v Trenčíne. Absolvoval lesnú školu (nevieme kedy, kde), potom sa stal inštruktorom lesnej školy. [3] Zúčastnil sa Jamboree slovanských skautov v Prahe v r. 1931, aj svetového Jamboree v

maďarskom Gödöllő v r. 1933. [11]

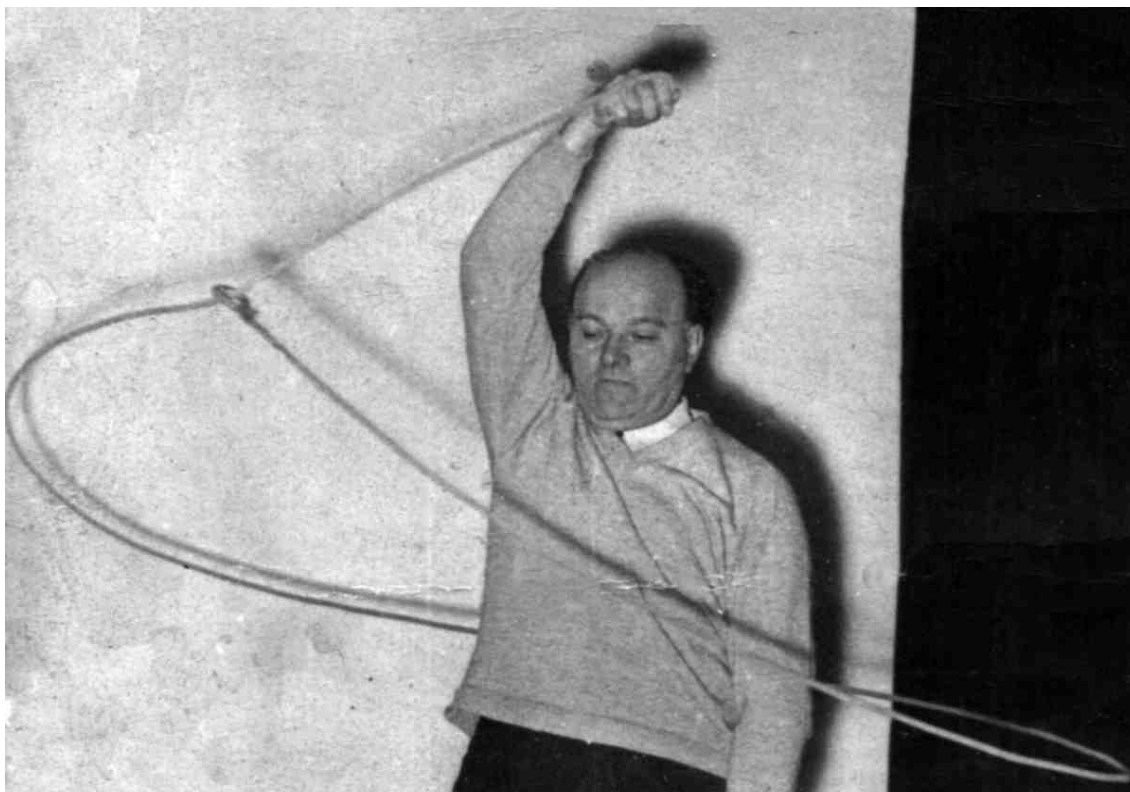
Do decembra 1938 bol zborový vodca v Trenčíne. [11]

V r. 1940 viedol miestnych junákov HM. [10]

V r. 1968 – 1970 bol okresný vodca v Trenčíne. [11]

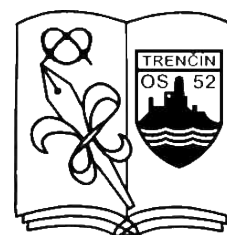
Na jeseň 1945 nachádzame jeho podpis na pamiatke z podujatia trenčianskych oldskautov. [7]

Už ako starší sa zúčastnil obnovy skautingu v Trenčíne v r. 1968. Z tohoto obdobia je aj jeho fotografia, kde na zahajujúcej schôdzi v zasadačke trenčianskej nemocnice predvádza lasovanie - už zabudnutú starú skautskú zručnosť. [4]

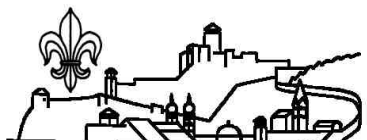
V mladosti bol v styku s tou najstaršou (od 1915) generáciou trenčianskych skautov. Vieme, že neskôr on mladšej trenčianskej skautskej generácii odovzdával zprávy aj materiály od tých najstarších [5]. Odovzdal tak ochotne aj svoje, preto sa takmer žiadne jeho osobné skautské dokumenty ani fotografie a teda ani bližšie skautské údaje v jeho rodine nedochovali, na rozdiel od dochovaného množstva fotografií športových. V odovzdávaní skautskej trenčianskej histórie sa Ing. arch. Štefan Androvič - Štuko (1930 - 2012) stal zapisovateľom jeho zprávy a spomienok, aj preberateľom jeho mnohých materiálov [5], a to aj počas života Františka Gašparíka, aj z jeho dedičstva. Brat Štuko prevzatú štafetu skautskej histórie niesol a rozvíjal ďalej po celý svoj život; žiaľ, po jeho skone sa prevzaté dokumenty a fotografie stali predmetom zákonného dedičstva a nie sú dostupné. Z tejto príčiny dnes zostáva aj skautský životopis brata Františka Gašparíka veľmi stručný a nedopísaný.

Autor: Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín, jún 2015,
člen Historickkej komisie Slovenského skautingu

Poznámky:

1. Dcére Františka Gašparíka pani PhDr. Márii Igazovej patrí vďaka za uchovanie a poskytnutie zpráw a materiálov, na nich je tento životopis založený.
2. Dochované sú tri pracovné životopisy Františka Gašparíka, datované 20.4.1970 (dva nie totožné životopisy), 20.11.1972, všetky sú strojopisy vlastnoručne podpísané, každý 1A4, vo vlastníctve dcéry.
3. Rukopisné heslovité poznámky "Môj život: hry-škola-skauting-škola-šport", nedatované, neidentifikované, podľa životných etáp "12 - 60", teda písané zrejme v r. 1968, na jednom skrátrenom liste 1A4, vo vlastníctve dcéry.
4. Dve fotografie súvisiace so skautingom, vo vlastníctve dcéry: jedna zo zrejme 20. rokov (=1920+) skupina viac osôb v civile, medzi nimi aj F.G., jediný má v klope saka odznak skautskú ľaliu; druhá z r. 1968 kde F.G. točí laso; z obidvoch fotiek sú tu zobrazené výťažky.
5. Spomienky (... , 2015) mladšej dcéry Márie na otca. Otec mal na každú svoju činnosť spomienkový album fotografií - futbal, vodáctvo,... a ten skautský album fotografií po otcovej smrti ona odovzdala Šťukovi. Na obdobie po r. 1968 spomína: Šťuko robil na MNV, my sme bývali za rohom, cez obed chodil k nám, tatko diktoval a Šťuko písal.
6. Br. Šťuko v r. 1990 zaznamenal, že v r. 1970 br. Josef Horký (v civile český úradník, pôsobil v Trenčíne niekoľko rokov od dec. 1922, spoluorganizoval tu skauting a spoluzakladal trenčiansky 52. klub oldskautov 18.3.1923) odovzdal kroniku druhej družiny oldskautov bratovi okresnému vodcovi v Trenčíne Fr. Gašparíkovi a po jeho smrti sa táto zápisnica dostala k zástupcovi okres. vodcu br. MUDr. Ivanovi Jablonskému. Faksimile tejto rukopisnej poznámky je v diele uvedenom v pozn. 6.
7. Brabenec, V.: Trenčiansky 52. klub oldskautov, ISBN 978-80-971554-4-5, str. 7. Tu na str. 13 sú aj faksimile podpisov (Fr.)"Gašparík" a "Ďuro Červenka"(Hirschfeld).
8. Pozoruhodný dobový príbeh Ďura Červenku - Hirschfelda, v Trenčíne známy, pútavo zaznamenal aj MUDr. Juraj Čelko vo svojej knihe trenčianskych príbehov.
9. Prof. MUDr. Juraj Červenka CSc., * 30.06.1918 + 03.07.2001, zakladateľ epidemiológie na Slovensku, prvý hlavný hygienik Slovenskej republiky (1952-1957), zástupca hlavného hygienika ČSR (1953), profesor Humboldtovej univerzity, prvý riaditeľ Výskumného ústavu preventívneho lekárstva (VÚPL), vedúci Katedry epidemiológie, Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov, čestný člen Indickej spoločnosti pre boj proti infekčným chorobám, člen predsedníctva Medzinárodnej epidemiologickej asociácie. Jeho životopis je na internete.
10. Trenčan, 30.11.1940, s.2.
11. Niektoré údaje sú z dávnych poznámok autora obsahujúcich tradované údaje.
12. Niektoré údaje sú zo strohých zmienok dobovej, najmä skautskej tlače.
13. Autor celého diela, textu, všetkých fotografií aj obrázkov je Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín. Autorstvo originálnych fotografií: nie je známe.

(Koniec diela)